

EKONOMİ POLİTİK

“Güvencesizlikte Ve İşsizlikte İstikrar” Programı: OVP

Erinç Yeldan, 12 Ekim 2016

Orta Vadeli Program (OVP, 2017-2019) bir aylık gecikmeyle geçtiğimiz hafta içerisinde yayımlandı. Ulusal iktisat yazınımızda oldukça geniş yer bulan OVP’nin en belirgin özelliği 2016’nın büyüme tahminini yüzde 4.5’ten yüzde 3.2’ye çekerek, “*Türkiye’nin artık bir durgunluk ekonomisine dönüştüğünü*” itiraf etmesiydi. OVP’lerin geleneksel olarak temenni ettiği “yüzde 5 büyüme” beklentisi ise 2018 ve sonrasına taşınmaktaydı. Benzer şekilde, Merkez Bankasının artık mistik beklentisine dönüşen “yüzde 5 enflasyon hedefi” de 2018’e ötelenmekteydi.

OVP ulusal iktisat yazınımızda çeşitli yönlerinden incelendi. Ancak emek cephesini ilgilendiren özgün değerlendirmeler DİSK tarafından ele alınmıştı. Bugünkü yazımda DİSK’in 8 Ekim tarihli basın bildirisiyle açıklanmış bulunan değerlendirmelerini siz okuyucularıma tanıtmak arzusundayım.

DİSK’in değerlendirmeleri, sermayenin talep ve beklentilerine göre şekillendiği görülen mevcut programda sıkça tekrarlanan "istikrar" kavramının aslında "güvencesizlikte ve işsizlikte istikrar" olarak somutlandığını vurgulayarak başlıyor. "Ekonomik büyüme" ve "rekabet gücü" adına emeğin değersizleştirilmesi, güvencesizleştirilmesi ve sömürünün yoğunlaştırılması amacı, Orta Vadeli Program'da "işgücü piyasalarının etkinleştirilmesi" ve "istihdam piyasasının daha esnek hale getirilmesi" gibi kavramlarla ifade ediliyor. Programın sunumu boyunca dile getirilen "büyümenin kalitesi" kavramı ise özünde *sermaye lehine* bir nitelik ifade ederken; “refahın paylaşılması”, “gelir dağılımının düzeltilmesi”, “ücretlerin ekonomik büyümeden pay alması”, “insan onuruna yaraşır nitelikli işler yaratarak işsizlikle mücadele” gibi sorunların programda yer bulamamasıyla somutlanıyor.

Programın temel amaçları arasında sıralanan "kapsayıcı büyüme" kavramı ise işçi sınıfını kapsamamakta, ucuz ve güvencesiz işçilik üzerinden sermaye birikiminin sürekliliğini hedeflemektedir.

Büyüme oranlarındaki beklentilerin aşağı çekilmesi ve sabit sermaye yatırımlarının gerilemesi, resmi (dar tanımlı) işsizlik oranı beklentilerinin de yüzde 10 bandında kalıcılılaşmasına neden olmakta. Bir önceki Orta Vadeli Program'da 2017'de yüzde 10'un altına çekilmesi hedeflenen resmi (dar tanımlı) işsizlik oranı, yeni programda 2019'a kadar yüzde 10'un üstünde, 2019'da ise yüzde 9.8 olarak hedeflenmekte. Dolayısıyla, program dönemi boyunca her sene yaklaşık 3 milyon 200 bin kişinin “işsizler ordusunun” saflarından geçmesi beklenmekte.

Bunlara ek olarak, genç (15-29 yaş arası) nüfus, işsizlikle mücadeleye mahkum gözüküyor. 2016 Haziran döneminde 1,7 puan artarak yüzde 19,4'e yükselen genç işsizlik oranı 2014 yılında yüzde 16.7 idi. Türkiye, OECD ortalaması yüzde 13.9 olan genç işsiz oranının

birbuçuk katına ulaşan işsizlik göstergesiyle genç işsizliğinde önde gelen ülkeler arasında yer alıyor. Diğer yandan OECD'nin geçtiğimiz günlerde yayımlanan “Bir Bakışta Toplum – 2016” başlıklı raporunda Türkiye’de her üç gençten birisinin eğitim sürecinde olmayıp, işgücüne de katılmadığı, yani *inaktif* konumda bulunduğu belirtilmekte. Bu rakam Türkiye’yi OECD ülkeleri arasında ilk sıraya yerleştiriyor. Oysa, programa dair Başbakan **Binali Yıldırım**’ın sunuşunda “genç nüfusun Türkiye’nin *göreceli üstünlük* kaynağı olarak görülmesi gerektiği” ifade edilmekteydi. Genç işsizliği hızla artarken, genç nüfusu “göreceli üstünlük” kaynağı olarak değerlendirmek, genç işsizliğinin ücretleri baskılamak, güvencesizliği ve esnekliği dayatmak için kullanılacağını göstermektedir. “İş başında eğitim” adı altında çırak ve stajyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasının yaygınlaştırılacağına ifade edilmesi de gençlerimizin istihdamında enformalizasyonun ve marjinalleştirilmenin yaygınlaştırılacağını gözler önüne sermektedir.

Para piyasalarına gelince, Programda enflasyon oranının 2016 için yüzde 7.5, 2017 için yüzde 6.5, 2018 için ise yüzde 5 olarak hedeflendiği ifade ediliyor. Bir önceki Orta Vadeli Program'da 2015 için yüzde 6.3, 2016 için yüzde 5 enflasyon oranı tahmin edilmekteydi. Ancak 2015 enflasyonu yüzde 8.8 olurken, 2016 hedefi de yüzde 7'ye çıkarıldı. Türkiye'de ücret artışları büyük oranda beklenen enflasyon oranında tutulmaya çalışıldığı için, gerçekleşen enflasyonun beklenen enflasyondan yüksek çıkması işçilerin reel olarak yoksullaşması anlamına geliyor. OVP'deki düşük enflasyon hedeflerinin, bir önceki programda olduğu gibi gerçekleşmemesi halinde *ücretler reel olarak düşmüş* olacaktır.

Özet olarak, Olağanüstü Hal Koşullarında açıklanan Orta Vadeli Program, sermaye için olağanüstü sömürü olanakları sunmaktadır.